

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2016. szeptember 7.*

„Előzetes döntéshozatal — Közbeszerzési szerződések — 2004/18/EK irányelv — 2. cikk — Az egyenlő bánásmód elve — Átláthatósági kötelezettség — Összetett kommunikációs rendszer értékesítésére vonatkozó szerződés — Végrehajtási nehézségek — A felek felelősséggel kapcsolatban fennálló nézeteltérése — Vitarendezés — A szerződés terjedelmének csökkentése — Felszerelés bérbeadásának értékesítéssé történő átalakítása — Szerződés lényeges módosítása — Egyezség útján való megoldás objektív célszerűségével történő igazolás”

A C-549/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Højesteret (legfelsőbb bíróság, Dánia) a Bírósághoz 2014. december 2-án érkezett, 2014. november 27-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Finn Frogne A/S**

és

a **Rigspolitiet ved Center for Beredskabskommunikation**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: D. Šváby tanácselnök (előadó), J. Malenovský és M. Vilaras bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Finn Frogne A/S képviseletében K. Dyekjær, C. Bonde, P. Gjortler, H. B. Andersen, S. Stenderup Jensen advokater és J. Grayston solicitor,
- a dán kormány képviseletében C. Thorning, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Hedegaard Madsen advokat,
- az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Grasso avvocato dello Stato,

* Az eljárás nyelve: dán.

- az osztrák kormány képviselőjében M. Fruhmann, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében L. Grønfeldt és A. Tokár, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.) 2. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Finn Frogne A/S (a továbbiakban: Frogne) és a Rigspolitiet ved Center for Beredskabskommunikation (a dán nemzeti rendőrség készenléti kommunikációs központja, Dánia) (a továbbiakban: CFB) között az ajánlatkérő minőségben eljáró CFB és a valamely közbeszerzési szerződés nyertes ajánlattevője, a Terma A/S között, az e szerződés teljesítése keretében kötött vitarendezési megállapodás szabályszerűsége tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 2004/18 irányelv (2) preambulumbekkezdése szerint:

„A tagállamokban az állam, a területi és a települési önkormányzatok, valamint a közjogi intézmények nevében kötött szerződések odaítélése során tiszteletben kell tartani a Szerződés elveit, és különösen az áruk szabad mozgásának, a letelepedés szabadságának, valamint a szolgáltatásnyújtás szabadságának az elvét, továbbá az ezekből levezethető olyan elveket, mint az egyenlő bánásmód, a megkülönböztetésmentesség, a kölcsönös elismerés, az arányosság és az átláthatóság elve. A bizonyos értéket meghaladó közbeszerzési szerződések esetében azonban tanácsos rendelkezéseket hozni az ilyen szerződések odaítélésére vonatkozó nemzeti eljárások közösségi összehangolására vonatkozóan, amely rendelkezéseknek az említett elveken kell alapulniuk annak érdekében, hogy érvényesülésüket biztosítsák, valamint, hogy a közbeszerzések verseny előtti megnyitását garantálják. Ezeket az összehangoló rendelkezéseket ezért az előbb említett szabályokkal és elvekkel, valamint a Szerződés egyéb szabályaival összhangban kell értelmezni.”

- 4 Ezen irányelvnek „A szerződések odaítélésének elvei” című 2. cikke előírja:

„Az ajánlatkérő szervek a gazdasági szereplőket egyenlő és megkülönböztetésmentes bánásmódban részesítik, és átlátható módon járnak el.”

- 5 Az említett irányelv 28. cikke előírja:

„A közbeszerzési szerződések odaítélésekor az ajánlatkérő szerv az ezen irányelv céljaihoz igazított nemzeti eljárásokat alkalmazza.

E közbeszerzési szerződéseket nyílt vagy meghívásos eljárás keretében ítéli oda. [...] A 30. és 31. cikkben kifejezetten megemlített különleges esetekben és körülmények között az ajánlatkérő szerv alkalmazhatja a hirdetmény közzétételével induló és a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárást.”

6 Ugyanezen irányelv 31. cikke a következőképpen szól:

Az ajánlatkérő szerv a következő esetekben ítélhet oda közbeszerzési szerződést hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás keretében:

„1. építési beruházásra és szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés esetében:

[...]

- c) amennyiben feltétlenül szükséges, ha az ajánlatkérő szerv által előre nem látható események által kiváltott rendkívüli sürgősség miatt a nyílt, a meghívásos és a hirdetmény közzétételével induló, 30. cikkben említett tárgyalásos eljárás határideje nem tartható be. A rendkívüli sürgősség indokolására felhozott körülmények semmiképpen nem lehetnek az ajánlatkérő szervnek betudhatók.

[...]

4. építési beruházásra és szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés esetében:

- a) a legelőször elbírált projektben vagy az eredeti szerződésben nem szereplő, de előre nem látható körülmények miatt az ott leírt építési beruházások, illetve szolgáltatások teljesítéséhez szükségessé vált kiegészítő építési munkák vagy szolgáltatások esetében, azzal a feltétellel, hogy a szerződést az ilyen építési beruházást kivitelező, illetve szolgáltatást teljesítő gazdasági szereplőnek ítélik oda:

- amennyiben az ilyen kiegészítő építési munkák, illetve szolgáltatások műszaki vagy gazdasági szempontból nem választhatók külön az eredeti szerződéstől anélkül, hogy az ne okozna jelentős nehézségeket az ajánlatkérő szerv számára

vagy

- amennyiben az ilyen építési munkák, illetve szolgáltatások, bár az eredeti szerződés teljesítésétől különválaszthatók, feltétlenül szükségesek a teljesítés befejezéséhez.

A kiegészítő építési munkák, illetve szolgáltatások teljesítése céljából odaítélt szerződések egybeszámított értéke azonban nem haladhatja meg az eredeti szerződés értékének 50%-át;

[...]”

7 A 2007. december 11-i 2007/66/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2007. L 335., 31. o.) módosított, az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási

rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelv (HL 1989. L 395., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 246. o.) (a továbbiakban: 89/665 irányelv) tartalmaz egy „Érvénytelenség” című 2d. cikket. E cikk értelmében:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az alábbi esetekben az ajánlatkérőtől független jogorvoslati szerv a szerződést érvénytelennek nyilvánítja, vagy annak döntése következményeként a szerződés érvénytelenné válik a következő esetek egyikének fennállása esetén:

a) amennyiben az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény előzetes, az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzététele nélkül ítelt oda szerződést úgy, hogy a 2004/18/EK irányelv alapján ez nem volt megengedhető;

[...]

(4) A tagállamoknak úgy kell rendelkezniük, hogy az (1) bekezdés a) pontja nem alkalmazandó, amennyiben:

- az ajánlatkérő úgy ítéli meg, hogy a szerződésnek a közbeszerzési eljárást megindító közlemény előzetes, az Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzététele nélkül történő odaítélését a 2004/18/EK irányelv megengedhetővé teszi,
- az ajánlatkérő a 3a. cikkben leírtaknak megfelelő hirdetményt tett közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*, amelyben kinyilvánítja a szerződés megkötésére vonatkozó szándékát, valamint
- a szerződést nem kötötték meg az e hirdetmény kihirdetését követő naptól számított legalább tíz naptári nap lejárta előtt.

[...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 8 2007 során a dán állam közbeszerzési eljárást indított versenypárbeszéd formájában valamennyi készenléti szolgálat átfogó kommunikációs rendszerrel való ellátása és e rendszer több évig történő karbantartása érdekében. A CFB lett később e szerződés vonatkozásában a hatáskörrel rendelkező hatóság.
- 9 Az említett szerződést a Termának ítélték oda. A Termával 2008. február 4-én kötött szerződés összesen 527 millió dán koronát (DKK) kitevő összegre vonatkozott (körülbelül 70 629 800 euró), amelyből 299 854 699 DKK (körülbelül 40 187 000 euró) az ajánlattételhez szükséges dokumentációban leírt minimumszolgáltatásnak felelt meg, az ezt meghaladó rész pedig olyan lehetőségekre és egyéb szolgáltatásokra vonatkozott, amelyeket nem volt feltétlenül szükséges megvásárolni.
- 10 Az említett szerződés teljesítése során nehézségek merültek fel a határidőben való teljesítéssel összefüggésben, mivel a CFB és a Terma kölcsönösen elutasították felelősségüket a szerződésben előírtaknak megfelelő teljesítésének lehetetlenségéért.
- 11 Tárgyalásokat követően a felek vitarendezési megállapodást kötöttek, amely szerint a szerződés a rendőrségi körzetek rádiókommunikációs rendszerrel történő ellátására szűkül, körülbelül 35 000 000 DKK (körülbelül 4 690 000 euró) értékben, míg a CFB két központi szerverparkot vásárol körülbelül 50 000 000 DKK (körülbelül 6 700 000 euró) értékben, amelyet maga a Terma szerzett azzal a céllal, hogy az eredeti szerződés teljesítésekor bérbe adja azokat a CFB számára. E megállapodás keretében mindegyik fél le tervezett mondani az eredeti szerződésből eredő, a vitarendezésből eredő jogoktól eltérő minden jogáról.

- 12 E vitarendezés lezárása előtt a CFB a 89/665 irányelv 2d. cikkének (4) bekezdése értelmében 2010. október 19-én a Termával megkötni tervezett vitarendezési megállapodásra vonatkozó önkéntes előzetes átláthatósági hirdetményt tett közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*.
- 13 A Frogne, amely nem jelentkezett előválogatásra annak érdekében, hogy részt vegyen az eredeti szerződésre vonatkozó közbeszerzési eljárásban, panaszt nyújtott be a Klagenaævnet for Udbudhoz (közbeszerzési panaszbizottság, Dánia) (a továbbiakban: panaszbizottság). Az érdemi döntéshozatal előtt e bizottság a 2010. december 10-i határozatával elutasította, hogy felfüggesztő hatályt biztosítson e panasznak.
- 14 Az említett vitarendezési megállapodást 2010. december 17-én kötötték meg.
- 15 A panaszbizottság 2011. november 3-i határozatával elutasította Frogne panaszát.
- 16 A Frogne által, e határozatot követően indított keresetet 2013. december 20-án szintén elutasította az Østre Landsret (keleti regionális bíróság, Dánia).
- 17 Először is e bíróság úgy ítélte meg, hogy az eredeti szerződésnek a CFB és a Terma között kötött megállapodásban foglalt módosításhoz hasonló módosítása a Bíróság ítélezési gyakorlata szerint e szerződés lényeges módosításának minősül.
- 18 Másodszor, az említett bíróság ugyanakkor megállapította egyrészt, hogy e megállapodás nem a Termának és a CFB-nek az eredeti szerződés lényeges elemeinek a későbbi, jelentősen módosított feltételekkel történő együttműködésük javítása érdekében történő újratárgyalására vonatkozó akaratának volt az eredménye, hanem e szerződés felbontása helyett a felek között kialakult jogvita alternatív vitarendezési eljárásának minősült olyan körülmények között, amelyek esetében lehetetlennek tűnt e jogvita megoldása, és e vitarendezés keretében mindegyik fél jelentős lemondásokat fogadott el olyan elfogadható szolgáltatásnyújtás érdekében, amely jelentősen kisebb terjedelmű az említett szerződéshez viszonyítva, viszont mindkét fél számára lehetővé teszi a valószínűleg aránytalan veszteségek kockázatának elkerülését. Másrészt semmi nem engedi azt feltételezni, hogy a CFB vagy a Terma szándéka a közbeszerzési eljárási szabályok megkerülésére irányult.
- 19 Ilyen feltételek mellett az Østre Landsret (keleti regionális bíróság) megállapította, hogy az egyenlő bánásmód és az átláthatóság elvével nem ellentétes e megállapodás megkötése, amennyiben szoros kapcsolat áll fenn az eredeti szerződés és az e megállapodásban előírt szolgáltatások között. Márpedig a rendőrségi körzetek rádiókommunikációs rendszerrel történő ellátását illetően ez a helyzet állt fenn, a két központi szerverpark vonatkozásában viszont nem. Ez utóbbi tényezőre figyelemmel e bíróság úgy határozott, hogy a CFB-nek az alapügyben szóban forgó vitarendezési megállapodás megkötésére irányuló határozata és e megállapodás megkötése ellentétes volt az egyenlő bánásmód elvével és az átláthatósági kötelezettséggel. A bíróság úgy határozott, hogy az a tény, hogy az említett megállapodás megkötése lehetővé tette az ajánlatkérő számára, hogy elkerülje a valamely konfliktusos helyzethez kapcsolódó veszélyeket, nem befolyásolja e megállapodás megkötésének jogszerűségét.
- 20 Mindazonáltal az Østre Landsret (keleti regionális bíróság) úgy ítélte meg, hogy nem alapvetően téves a CFB azon véleménye, hogy a Termával kötött vitarendezési megállapodás megengedhető volt anélkül, hogy megelőzte volna az uniós szabályok szerinti hirdetmény közzététele. Figyelembe véve az önkéntes előzetes átláthatósági hirdetményt, amelyet az ajánlatkérő a 89/665 irányelv 2d. cikkének (4) bekezdése szerint közzétett az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* azon megállapodás vonatkozásában, amelynek megkötését tervbe vették, és az a tény, hogy annak megkötését megelőzően nemcsak az e rendelkezésben előírt 10 napos határidő lejártát vették figyelembe, hanem azt is, hogy a panaszbizottság határozzon a Frogne által előtte indított kereset esetleges felfüggesztő hatályáról, az említett bíróság megállapította, hogy e megállapodás nem nyilvánítható semmisnek, így nem lehetett helyt adni az előtte indított keresetnek.

- 21 A Frogne keresete alapján eljáró Højesteret (legfelsőbb bíróság, Dánia) előtt az előbbi azt állítja, hogy annak kérdése, hogy valamely eredeti közbeszerzési szerződésre vonatkozó megállapodás keretében tervezett közbeszerzési szerződésnek közbeszerzési eljárás tárgyát kell-e képeznie, kizárólag az eredeti szerződés módosításának lényeges vagy nem lényeges jellegétől függ. A jelen esetben a módosítás lényeges, mivel a szerződés tárgyának módosításáról vagy értékének jelentős csökkentéséről van szó, és így a módosított szerződés a kisebb vállalkozásokat is érdekelhetne volna. Egyébiránt nem lehet hivatkozni gazdasági jellegű megfontolásokra, és a nyertes ajánlattevő helyzetének védelmére sem az egyenlő bánásmód elve és az átláthatósági kötelezettség megsértésének igazolásához.
- 22 A CFB a megállapodás két szempontját veszi figyelembe. Ami egyrészt a szerződésnek a kizárólag a rendőrségi körzetek rádiókommunikációs rendszerrel történő ellátására vonatkozó szűkítését illeti, hangsúlyozza azon tény jelentőségét, hogy a módosítás a szolgáltatások lényeges módosításában állt, amely helyzetet nem szabályozza az uniós jog. Ami másrészt a központi szerverparkok megszerzését illeti, amelynek csak bérbevétele szerepelt az eredeti szerződésben, megállapítja lényegében, hogy e felszerelésekkel bérlet helyett tulajdonosként való rendelkezés nem minősül e szerződés lényeges módosításának.
- 23 Általánosabban véve, a CFB megállapítja, hogy amikor valamely szerződés teljesítése nehézségekkel jár, amely nem szokatlan az bizonyos, olyan típusú szerződések esetében, mint a számítógépes rendszerek fejlesztésére vonatkozó szerződések, az ajánlatkérőt széles körű mérlegelési mozgástér kell, hogy megillessen annak érdekében, hogy a végrehajtási nehézségek esetében észszerű megoldást találjon. Ennek hiányában köteles lenne vagy tartózkodni az észszerű módosításoktól, vagy a szerződés teljesítésének folytatásától az azzal járó veszélyekkel és veszteségekkel. A 2004/18 irányelv akként történő értelmezése, hogy hasonló esetben előírja új közbeszerzési eljárás lefolytatását, a gyakorlatban azzal jár, hogy megakadályozza a megállapodás megkötését, ami a kötelmi jogokba történő, a Szerződések által nem engedélyezett beavatkozást jelent.
- 24 A Højesteret (legfelsőbb bíróság) vizsgálja a 2004/18 irányelv 2. cikkének hatályát, különösen a tekintetben, hogy az egyenlő bánásmód elve és az átláthatósági kötelezettség azzal jár-e, hogy valamely ajánlatkérő nem köthet anélkül megállapodást a valamely közbeszerzési szerződés teljesítése során fellépő nehézségek megoldása érdekében, hogy automatikusan az e megállapodásban foglalt feltételekről szóló új ajánlati felhívást lenne köteles közzétenni.
- 25 E bíróság szerint a Bíróság által korábban vizsgált helyzethez viszonyítva az említett végrehajtási nehézségek új tényezők, amelyeknek egyik vagy másik félnek történő betudása vitatott, és tulajdonképpen az a releváns kérdés, hogy e nehézségek megoldása érdekében köthető-e új ajánlati felhívás közzététele nélkül megállapodás.
- 26 E körülmények között a Højesteret (legfelsőbb bíróság) az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a[...], 2004/18[...], irányelv 2. cikkét az Európai Unió Bíróságának pressetext Nachrichtenagentur kontra Ausztria ítéletével, C-454/06, ECLI:EU:C:2008:351, és Wall kontra La ville de Francfort-sur-le-Main és Frankfurter Entsorgungs- und Service (FES) ítéletével, C-91/08, ECLI:EU:C:2010:182, összefüggésben, hogy olyan helyzetben, amikor az eredeti szerződés teljesítése válságossá válik, önmagában közbeszerzési eljárás lefolytatását igénylő szerződésnek minősül-e az a vitarendezési megállapodás, amely korlátozza és módosítja a felek által a korábban közbeszerzési eljárással megpályáztatott szerződésben eredetileg megállapítottak szerint nyújtandó szolgáltatásokat, valamint tartalmaz egy, a későbbi peres eljárás elkerülése érdekében a szerződésszegés jogorvoslatairól való lemondásról szóló kölcsönös megállapodást?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 27 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2004/18 irányelv 2. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy valamely közbeszerzési szerződés odaítélését követően e szerződés akkor sem módosítható lényegesen új közbeszerzési eljárás megindítása nélkül, ha e módosítás objektíven a két fél részéről kölcsönös lemondásokkal járó vitarendezést jelent valamely bizonytalan kimenetelű, e szerződés teljesítése során felmerült nehézségekből eredő jogvita lezárása érdekében.
- 28 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az abból eredő egyenlő bánásmód elve és az átláthatósági kötelezettség megakadályozza azt, hogy a közbeszerzési szerződés odaítélését követően az ajánlatkérő és a nyertes ajánlattevő módosítsa e szerződés rendelkezéseit, amennyiben e rendelkezések lényegesen eltérnek az eredeti szerződés rendelkezéseitől. Ez az eset áll fenn, ha a tervezett módosítások vagy jelentős mértékben kiterjesztik a szerződést nem tervezett tényezőkre is, vagy a nyertes ajánlattevő javára módosítják a szerződés gazdasági egyensúlyát vagy éppen, ha e módosítások megkérdőjelezzik a szerződés odaítélését olyan értelemben, hogy abban az esetben, ha az említett módosítások szerepeltek volna az eredeti odaítélési eljárást szabályozó dokumentumokban, vagy más ajánlatot választottak volna ki, vagy más ajánlattevők részvételét fogadták volna el (lásd ebben az értelemben különösen: 2008. június 19-i presstext Nachrichtenagentur ítélet, C-454/06, EU:C:2008:351, 34–37. pont).
- 29 Az utóbbi esetet illetően meg kell állapítani, hogy valamely szerződés tényezőinek, a szerződés tárgyának jelentős csökkentésében álló módosítása nem járhat azzal a következménnyel, hogy több gazdasági szereplő számára elérhetővé teszi a szerződést. Ugyanis amennyiben e szerződés eredeti nagyságrendje szerint kizárólag bizonyos vállalkozások voltak abban a helyzetben, hogy ajánlattevőként jelentkezzenek vagy ajánlatot nyújtsanak be, az említett szerződés jelentőségének csökkentése érdekessé teheti azt a kisebb méretű gazdasági szereplők számára is. Egyébiránt az adott szerződés esetében megkövetelt minimális teljesítményszintnek a 2004/18 irányelv 44. cikke (2) bekezdésének második albekezdése szerint a szerződés tárgyával összefüggőnek és azzal arányosnak kell lennie, a szerződés tárgyának csökkentése a jelentkezőktől vagy ajánlattevőktől megkövetelt teljesítményszint arányos csökkenésével jár.
- 30 Főszabály szerint valamely közbeszerzési szerződésnek annak odaítélését követő lényeges módosítását nem végezheti el az ajánlatkérő és a nyertes ajánlattevő kölcsönös megegyezés szerint, hanem az így módosított szerződésre vonatkozó új közbeszerzési eljárást kell indítani (lásd analógia útján: 2010. április 13-i Wall-ítélet, C-91/08, EU:C:2010:182, 42. pont). Más lenne a helyzet, ha e módosítást tartalmazták volna az eredeti szerződés kikötései (lásd ebben az értelemben: 2008. június 19-i presstext Nachrichtenagentur ítélet, C-454/06, EU:C:2008:351, 37., 40., 60., 68. és 69. pont).
- 31 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból következik ugyanakkor, hogy az Østre Landsret (keleti regionális bíróság) elemzése szerint, amelyre a Højesteret (legfelsőbb bíróság) hivatkozik, az alapügyben szóban forgó helyzet különlegessége abban a tényben rejlik, hogy a szerződésnek a Bíróságnak a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlata értelmében lényegesnek minősített módosítása nem a feleknek az őket eredetileg összekötő szerződés alapvető feltételeinek újratárgyalására vonatkozó szándékából, hanem objektív és az e szerződés teljesítése során felmerülő előreláthatatlan következményekkel járó nehézségekből ered, amely nehézségek vonatkozásában a Bíróság elé észrevételeket benyújtó egyes érdekelt felek hangsúlyozzák a szintén nem előrelátható jelleget, amennyiben olyan összetett szerződésekről van szó, mint a jelen ügyben, a számítógépes rendszerek fejlesztésére irányuló szerződések.
- 32 Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy sem az a tény, hogy valamely közbeszerzési szerződés feltételeinek lényeges módosítását nem az ajánlatkérőnek és a nyertes ajánlattevőnek e szerződés feltételeinek újratárgyalására irányuló szándéka indokolta, hanem az említett szerződés teljesítése során felmerülő objektív nehézségekből eredő vita rendezése, sem pedig az egyes teljesítések objektív

bizonytalan jellege nem igazolhatja, hogy e módosításról az egyenlő bánásmód elvének tiszteletben tartása nélkül határozzanak, amely megillet a közbeszerzési szerződés által érdekelt valamennyi lehetséges gazdasági szereplőt.

- 33 Ami először is azon okokat illeti, amelyek arra vezetnek valamely szerződés ajánlatkérőjét és nyertes ajánlattevőjét, hogy lényegesen módosítsa a szerződést, ami új közbeszerzési eljárás megindításával jár, meg kell állapítani egyrészt, hogy nem meghatározó tényező a feleknek e szerződés feltételeinek újratárgyalására irányuló szándékára történő utalás. Nem vitatott, hogy ilyen szándékot érint a 2000. október 5-i Bizottság kontra Franciaország ítélet (C-337/98, EU:C:2000:543), amely az első olyan ítélet, amelyben a Bíróság ezt a kérdést vizsgálta. Mindazonáltal amint az az ezen ítélet 42–44. pontjából kitűnik, e megfogalmazás az említett ítélet alapjául szolgáló ügy különös ténybeli háttérének keretében szereplő körülmények okozta érdeket jelent. Ezzel szemben a lényeges módosításnak minősítést objektívan kell elemezni, a jelen ítélet 28. pontjában felidézett kritériumok szerint.
- 34 Másrészt a 2013. november 14-i Belgacom-ítélet (C-221/12, EU:C:2013:736) 40. pontjából következik, hogy nem lehet elvonatkoztatni a kapcsolódó, az EUM-Szerződésből következő egyenlő bánásmód és a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvétől, valamint az átláthatósági kötelezettségtől a szolgáltatási koncessziós szerződésnek közjogi jogalanyok és valamely gazdasági szereplő között, akaratuktól teljesen független okok miatt, az őket összekötő megállapodás terjedelmében vonatkozásában felmerült jogvita lezárására alkalmas észszerű megoldás nyújtása érdekében tervezett lényeges módosítása vagy kizárólagos jog biztosítása esetén. Mivel ezen elvek és e kötelezettség alkotja a 2004/18 irányelv 2. cikkének alapját, amint az ezen irányelv (2) preambulumbekkezdéséből kitűnik, ezen útmutatás érvényes az ezen irányelv alkalmazásának keretében is.
- 35 Ami másodszor az adott esetben a közbeszerzési szerződés tárgyát képező bizonyos teljesítések objektív bizonytalan jellegét illeti, nem vitatottan emlékeztetni kell arra, hogy a 2004/18 irányelv 31. cikke szerint az ajánlatkérők különböző esetekben – amelyek közül számos esetet egyes körülmények előreláthatatlansága jellemez – odaítélhetnek szerződést kölcsönös megegyezés szerint, azaz a szerződés feltételeinek hirdetmény előzetes közzététele nélkül kiválasztott valamely gazdasági szereplővel történő megtárgyalásával. Mindazonáltal, amint az ezen irányelv 28. cikke második bekezdéséből következik, kizárólag az említett 31. cikkben előírt különös esetek és körülmények esetében alkalmazható ez, így a vonatkozó kivételek felsorolását kimerítőnek kell tekinteni. Márpedig nem tűnik úgy, hogy az alapügyben szereplő helyzet megfelel e helyzetek egyikének.
- 36 Egyébiránt maga az a tény, hogy tárgyük okán bizonyos közbeszerzési szerződések már eleve bizonytalan jellegűnek tekinthetők, előreláthatóvá teszi a végrehajtás során fellépő nehézségek bekövetkezésének veszélyét. Ennélfogva az ilyen szerződés esetében az ajánlatkérőnek nemcsak a legmegfelelőbb közbeszerzési eljárás alkalmazása, hanem, e szerződés tárgyának elővigyázatos meghatározása is feladata. Emellett, amint az a jelen ítélet 30. pontjából következik, az ajánlatkérő bizonyos mértékben – akár lényegesen is – módosíthatja a szerződést annak odaítélését követően, amennyiben azt előírta az odaítélési eljárást szabályozó dokumentumokban.
- 37 Ugyanis bár biztosítani kell az egyenlő bánásmód elvének és az átláthatósági kötelezettség tiszteletben tartását, még különös közbeszerzési szerződések esetében is, ez nem akadályozza meg azt, hogy figyelembe vegyék e szerződések különlegességeit. E jogi kötelezettségnek és e konkrét szükséglet összeegyeztetése egyrészt a szerződés, az annak dokumentumaiban meghatározott, e szerződés végrehajtási szakaszág érvényes feltételeinek szigorú betartásával történik, másrészt pedig annak e dokumentumokban történő kifejezett előírásának lehetőségével, hogy az ajánlatkérő a szerződés odaítélését kövően igazítsa ki annak egyes, akár lényeges feltételeit. E lehetőség kifejezett előírásával és a részletszabályainak az említett dokumentumokban történő meghatározásával az ajánlatkérő biztosítja, hogy minden, az említett közbeszerzési eljárásban részt venni kívánó gazdasági szereplőnek kezdettől fogva tudomása legyen arról és így ajánlataik kialakításánál egyenlő helyzetben legyenek (lásd analógia útján: 2004. április 29-i Bizottság kontra CAS Succhi di Frutta ítélet, C-496/99 P, EU:C:2004:236, 112., 115., 117. és 118. pont).

- 38 Ezzel szemben a szerződési dokumentáció ilyen előírásai hiányában annak szükségessége, hogy az adott közbeszerzési szerződés esetében az összes gazdasági szereplőre ugyanazon feltételeket alkalmazzák, annak lényeges módosítása esetében új közbeszerzési eljárás indítását követeli meg (lásd analógia útján: 2004. április 29-i Bizottság kontra CAS Succhi di Frutta ítélet, C-496/99 P, EU:C:2004:236, 127. pont).
- 39 Végül pontosítani kell, hogy e megfontolások összessége nem sérti az alapügyben szóban forgó szerződés keretében közzétett önkéntes előzetes átláthatósági hirdetmény lehetséges következményeit.
- 40 A fenti megfontolásokra tekintettel azt kell válaszolni az előterjesztett kérdésre, hogy a 2004/18 irányelv 2. cikkét úgy kell értelmezni, hogy valamely közbeszerzési szerződés odaítélését követően e szerződés akkor sem módosítható lényegesen új közbeszerzési eljárás megindítása nélkül, ha e módosítás objektíven a két fél részéről kölcsönös lemondásokkal járó vitarendezést jelent valamely bizonytalan kimenetelű, e szerződés teljesítése során felmerült nehézségekből eredő jogvita lezárása érdekében. Csak akkor lenne más a helyzet, ha az említett szerződés dokumentumai előírnák bizonyos, akár lényeges feltételek kiigazításának lehetőségét a szerződés odaítélését követően, és meghatároznák e lehetőség részletszabályait.

A költségekről

- 41 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

Az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkét úgy kell értelmezni, hogy valamely közbeszerzési szerződés odaítélését követően e szerződés akkor sem módosítható lényegesen új közbeszerzési eljárás megindítása nélkül, ha e módosítás objektíven a két fél részéről kölcsönös lemondásokkal járó vitarendezést jelent valamely bizonytalan kimenetelű, e szerződés teljesítése során felmerült nehézségekből eredő jogvita lezárása érdekében. Csak akkor lenne más a helyzet, ha az említett szerződés dokumentumai előírnák bizonyos, akár lényeges feltételek kiigazításának lehetőségét a szerződés odaítélését követően, és meghatároznák e lehetőség részletszabályait.

Aláírások